

Ålands Vårdinstitut

Läroplan för
utbildningsprogrammet
Sjukvård och omsorg
40 sv

Justerad av direktionen 17.8.2004

UTBILDNINGSPROGRAM SJUKVÅRD OCH OMSORG, 40 SV

UTBILDNINGSPROGRAM SJUKVÅRD OCH OMSORG, 40 SV	1
VÅRD- OCH OMSORGSPROCESS OCH REHABILITERING, 4 SV	3
<i>Mental vård 1 sv</i>	3
<i>Yrkesetik 1 sv</i>	3
<i>Rehabilitering 1sv</i>	4
<i>Anatomi & fysiologi 1sv</i>	4
SJUKVÅRD OCH HEMVÅRD, 36 SV	5
<i>Sårvård & Aseptik 2sv</i>	5
<i>Läkemedelslära 1 sv</i>	5
<i>Smärta 1 sv</i>	5
<i>Fördjupad vårdlära 5 sv</i>	6
<i>Fördjupad vård och omsorg 1 sv</i>	6
<i>Vård vid livets slutskede 2 sv</i>	7
<i>Återupplivning och första hjälp 1sv</i>	7
<i>Dietlära och matlagning 2sv</i>	7
<i>Vård i Hemmet 2sv</i>	8
<i>Valfria studier 2 sv</i>	8
<i>Inlärnin g i arbetet 14 (7+7) sv</i>	9
<i>Lärdomsprov 3 sv</i>	9
LITTERATUR:	10

Krav för att kunna påbörja utbildningsprogrammet

De studerande kan inleda utbildningsprogrammet efter att ha avlagt de gemensamma yrkesinriktade studierna, (stöd för utveckling och handledning, Vård och omsorg samt Rehabilitering), med godkänt vitsord.

VÅRD- OCH OMSORGSPROCESS OCH REHABILITERING, 4 SV

Mental vård 1 sv

Mål:

Den studerande har kunskap och kännedom om de vanligaste mentala störningarna. Den studerande utvecklar sin egen självkännedom för att få insikt i och lära sig känna igen patientens speciella behov och kan ge ett adekvat bemötande inom mental- och missbrukarvården.

Innehåll:

- Möta patienten på den nivån som han befinner sig
- Mentala störningarna, såsom; Psykotiska störningar, borderline, depression och psykosomatiska störningar
- Hjälpa mentalvårdspatienter under sjukdomsprocessen
- Missbruk och missbrukarens typiska beteende
- Utvecklingsstörningar såsom, Autism, Asperger och ADHD

Yrkesetik 1 sv

Mål:

Studerande skall utöva vård och omsorg på ett helhetsbetonat sätt och följa områdets yrkesetiska principer. Studerande ska ha en förmåga att lösa värde och normkonflikter på ett etiskt hållbart förfaringsätt både självständigt och i grupp. Den studerande ska fördjupa sin etiska medvetenhet, ta ansvar för sitt handlande och utveckla sin yrkesprofession. Vidare ska den studerande läa sig att ta ansvar för sitt arbete och vara medveten om gränserna för sitt handlande.

Innehåll:

- Etiska begrepp (etik, moral, värden, normer, principer, plikter och ansvar)
- Etiska resonemangsmodeller (plikt- konsekvens- och sinnelagsetik)
- Vårdandets etik – vårdarbetets etik
- Aktualisering av lagar och etisk vägledning inom vård och omsorg
- Yrkesetiska principer
- Utför vårdarbete enligt närvårdarens yrkesetiska principer och ger patienten en värdig omvårdnad
- Självreflektion
- Yrkesidentitet
- Utvecklandet av vårdrelationer till alla åldrar och kulturer

Rehabilitering 1sv

Mål:

Studerande ska som medlem i en arbetsgrupp vara med och fastställa patientens behov av rehabilitering och genomföra rehabiliteringsplaner. Studerande skall kunna hjälpa och handleda patienten i användandet av hjälpmedel och ergonomi. Studerande ska främja patienters aktivitet, deltagande i hobby- och fritidsverksamhet samt sociala relationer.

Innehåll:

- Hjälpa och handledning till patienten att kunna röra sig på ett ergonomiskt riktigt sätt
- Är förtrogen med hjälpmedel (gånghjälpmedel, ADL-hjälpmedel, Kommunikation: hörapparat) och kan instruera patienten att använda dessa på ett riktigt sätt
- Ser patientens enskilda vårdbehov och hjälpa där det verkligen behövs "Hjälpa till självhjälp"
- Förmedlande av aktiviteter, hobby- och fritidsverksamhet samt social verksamhet inom hemvård och institutionsvård samt motivera och stöda patienten i val av dessa aktiviteter.
- Den studerande skall arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt
- Handleda i frågor rörande utskrivning från sjukhus

Anatomi & fysiologi 1sv

Mål:

Den studerande bör ha kännedom om kroppens grundläggande anatomi och fysiologi samt kunna se förändringsprocesser utifrån kunskaper om den friska kroppen.

Innehåll:

- Människokroppens anatomi, fysiologi och patofysiologi
- Behärskar erfordrade latinsk terminologi
- Patofysiologi
- Latinsk terminologi

SJUKVÅRD OCH HEMVÅRD, 36 SV

Sårvård & Aseptik 2sv

Mål:

Studeringe skall kunna behandla olika typer av sår aseptiskt och arbeta utifrån sitt eget aseptiska samvete. De ska känna till smittämnen och deras valigaste spridningssätt. De ska kunna motivera val arbetsredskap och välja rätt skyddsutrustning.

Innehåll:

- Sår läkningsprocessen
- Sårbehandling av ex. operationssår, bensår, diabetessår, trycksår och rena och infekterade sår. Behandla hudsjukdomar såsom ros, svinkoppor, bältros och svamp
- Utveckla ett aseptiskt samvete
- Förhindra smittspridning från vårdtagare till vårdare och vice versa
- Omhändertagande av smittoriskavfall
- Säkerhetsåtgärder vid infektionssjukdom, isolering och skyddsisolering

Läkemedelslära 1 sv

Mål:

Studeringe känner till de vanligaste läkemedlen, dess biverkningar samt olika administrerings sätt.

Innehåll:

- Lagar och regler gällande läkemedelshandtering (ex. delgivning)
- Administrera läkemedel enligt gällande föreskrifter
- Följa gällande föreskrifter och arbetsskyddssynpunkter beträffande handtering och förvaring av läkemedel
- Läkemedelsterminologi
- Behärskar olika administreringsätt ex; per os, rektalt, inhalation, s.c. och i.m
- De vanligaste läkemedlen vid vården av hjärt- och kärlsjukdomar, sjukdomar i andnings- och matspjälkningsorganen, diabetes, neurologiska sjukdomar och vidare känna till smärtstillande läkemedel, hudvårdsläkemedel, psykofarmaka och deras samverkningar
- Identifierar de vanligaste biverkningarna samt faror förenade med missbruk
- Ge råd och handledning i frågor som berör bruket av läkemedel, läkemedelsbehandlingar samt egenvård.

Smärta 1 sv

Mål:

Studeringe skall ge akt på, lindra samt förhindra patientens eller kundens individuella smärta.

Innehåll:

- Känna igen smärta
- Olika typer av smärta
- Förebygga smärta
- Smärtlindring

Fördjupad vårdlära 5 sv

Mål:

Den studerande betraktar människan som en helhet och utifrån detta planerar, genomför och utvärderar de sitt arbete. Kan beakta de special behov som uppkommer till följd av sjukdomar för att tillfredsställa den individuella vårdtagaren. Studerande skall vara medveten om och ha vilja att påverka och utveckla sin yrkesprofession.

Innehåll:

I den fördjupade vårdläran skall studerande vara förtrogen med olika sjukdomstillstånd och dess inverkan på individen samt hjälpa patienten utifrån patientens individualitet och bemöta med respekt samt beakta av patientens eller kundens rätt att själv få bestämma och välja. Studerande utvecklar också observations och dokumentationsförmågan samt har en öppen inställning till utvecklande av sin profession.

Kursen innehåller observationer och omvårdnad vid störningar och sjukdomar i andnings-, cirkulations-, rörelse-, matspjälknings- och i de endokrina organen. Omvårdnad vid infektions-, neurologiska och hudsjukdomar samt sömnrubbingar ingår. Kursen omfattar också speciella omvårdnads åtgärder såsom sängtvätt i specialsituationer, trakeostomivård, sondmatning, intravenös vätskebehandling, kateter- och stomi vård samt hud-, hår-, mun-, och fotvård. Vidare bör studerande ha kunskaper inom obstetrik. Kunskap om patientens vätskebalans, behov av trycksårsprofylax samt pre- och postoperativ vård bör de studerande kunna omfatta och tillämpa i sitt vårdarbete. De bör även vara förtrogna med de vanligaste diagnostiseringsmetoderna och undersökningsmetoderna samt vården av patienter med olika typer av cancer. I kursen ingår även metoder för assistering vid olika avdelningsspecifika undersökningar.

Fördjupad vård och omsorg 1 sv

Mål:

Den studerande ska utveckla sitt vårdtänkande och forma ett eget meningssammanhang för vårdandet. De bör fördjupa sin förståelse för professionellt vårdande och bör kunna tillämpa en vårdteoretisk grund i vårdarbetet. Vidare ska de lära sig ta ansvar för sitt arbete och vara mottagliga och be om feedback från vårdtagaren för att kunna utveckla sin yrkesprofession. De ska förstå handledningsprocessen och själva förberedas i utvecklingen till goda handledare.

Innehåll:

- Vårdvetenskapens utveckling och dess grundstenar
- Vårdteoretiska modeller
- De studerande ska känna till de rättigheter och skyldigheter som fastställs i arbetsavtalet för närvårdare. De ska kunna utforma en arbetsansökan och ett arbetsavtal.
- Utarbeta och tillämpa vårdplaner med patienten och dess närmaste
- Att kunna se skillnaderna i bemötande av olika individer
- Studerande skall förstå handledningsprocessen för att kunna ta emot handledning.

Vård vid livets slutskede 2 sv

Mål och innehåll:

Studering har kunskap om krishantering. Studering skall kunna vårda och stöda döende människor och deras närmaste vid vård i livets slutskede. Den studering bör tillgodose deras individuella behov. Studering skall ha god självinsikt om sina reaktioner för att kunna ge bästa tänkbara omvårdnad.

Återupplivning och första hjälp 1sv

Mål:

Studering skall kunna återupplivning och första hjälp. Som medlemmar i en arbetsgrupp ska de behärska återupplivning.

Innehåll:

- Prioritering av patienter
- Praktiska övningar i återupplivning
- Bandagering
- Framstupa sidoläge
- Förflyttning av patient
- Akuta sjukdomsattacker (ex. kramper, diabetes, hjärtinfarkt)

Dietlära och matlagning 2sv

Mål:

Studering skall ha kunskap om kostens betydelse samt kunna handleda patienten eller kunden om kost som är hälsosam och mångsidig i samband med olika sjukdomstillstånd.

Innehåll:

- Kartlägger hemmaboendes matvanor och sörjer för ett gott näringsintag
- Tillreder och hanterar mat enligt patientens individuella behov.
- Handledning av matlagning och hjälpmedel
- Handledning av hälsosam och mångsidig kost
- Estetiskt tilltalande mat
- Dietens betydelse vid olika sjukdomstillstånd så som övervikt, undervikt, diabetes, gikt, celiaki, laktos, cancer, njur- och gallsten och geriatriska tillstånd
- Assistering vid måltid

Vård i Hemmet 2sv

Mål:

Studerande betraktar sig som gäst hos klienten. Studerande har en helhetsbild över klientens dagliga behov samt främjar hälsa och välbefinnande. Studerande kan arbeta och handleda kunden i hemmet. Studerande skall kunna hjälpa, handleda och stödja kunden att ha kontroll över sitt liv. Studerande är förtrogen med de instanser som anordnar hemvård och kan ge handledning av bruket av social- och hälsovårdstjänster.

Innehåll:

- Värdegrund och mål samt hemvårdens betydelse förr, nu och i framtiden
- Hjälpa, handleda och stödja kunder att bemästra sina liv och klara sig självständigt med de dagliga funktionerna
- Beaktar och är förtrogna med sociala samarbetsnätverk
- Främjande av hälsa och välbefinnande
- Familjeorienterat arbete
- Arbeta hos andra kulturer och religioner
- Bemötande, stödjande och handledning vid beroende problem
- Samarbeta med och stöda anhängvårdare
- Handla i svåra situationer, identifiera och behärska hotande situationer, skydda sig själv och andra i fara
- Städning av hemmet (sundhet, säkerhet och trivsamhet)
- Förtrogna med faktorer rörande företagsamhet inom vård och omsorgsbranschen.
- Handledning av kunder i fråga om anskaffning, konsumtion, återvinning och avfallshantering
- Brandsäkerhet

Valfria studier 2 sv

Mål och innehåll:

Studierna kan bestå av studier i enlighet med arbetslivets regionala och lokala behov, andra studier som fördjupar eller breddar de yrkesinriktade studierna, av gemensamma studier eller av gymnasiestudier.

Inläring i arbetet 14 (7+7) sv

Mål:

Under de tillämpade studierna skall den studerande utveckla sina färdigheter och sin yrkesidentitet inom sjukvård och omsorg. Särskild vikt läggs vid den studerandes förmåga att aktivt och medvetet bidra till sin egen kunskapsinhämtning och att omsätta den i vård och omsorgssituationer. Studerande utvecklar ett engagemang och granskande förhållningssätt inom närvårdaryrket. Det är även väsentligt att studerande har ett rehabiliterande arbetssätt, vilket innebär förmåga att ge stöd och att stärka patientens/klientens motivation och egen aktivitet.

Närvårdaryrket förutsätter även samarbetsförmåga, etiskt förhållningssätt och förmåga att arbeta självständigt, för att kunna se och möta människors unika behov i olika åldrar i olika livssituationer och med olika kulturbakgrund. Studerande har en helhetsbild av klientens/patientens behov, mål, resurser och livssituation. Studerande deltar aktivt i planering, förverkligande och utvärdering av vården. Studerande äger förmåga att med inlevelse lyssna och samtala med klienten/patienten och anhöriga samt att rapportera och dokumentera.

Innehåll:

- Inläring i arbetet skall ske såväl inom sjukvård som inom hemservice.

Lärdomsprov 3 sv

Mål och innehåll:

De studerande utarbetar ett lärdomsprov kan bestå av en uppgiftshelhet som sammanfattar studierna eller som visar specialkunnande inom ett delområde av examen.

Det kan vara fråga om ett skriftligt arbete, ett multimedie- eller hypermediearbete, en utredning, ett projektarbete eller en produkt. Lärdomsprovet skall uppfylla målen i examen.

De studerande ska kunna planera lärdomsprovet i enlighet med eget intresse och egen yrkesinriktning.

De studerande ska kunna arbeta självständigt, logiskt och systematiskt. De ska kunna skaffa fram information från olika källor och förhålla sig kritisk till informationen de får. De ska kunna förena kunnande från olika delområden i examen och använda ändamålsenliga arbetsmetoder. De ska självständigt kunna lösa problem och bedöma hur lärdomsprovet framskrider samt dess resultat. De skall kunna presentera sitt lärdomsprov både skriftligt och muntligt.

Litteratur:

Anttila Kyllikki, Kaila-Mattila Tuulikki, Puska Eeva-Liisa, Vihunen Riitta.
Vård och välbefinnande. Utbildningsstyrelsen. Jyväskylä. 1996.

Ehnfors Margareta, Thorell-Ekstrand Ingrid. Omvårdand i patientjournalen. En modell för dokumentation av omvårdnad med hjälp av sökord. FoU Rapport 38. Vårdförbundet SHSTF, Stockholm, 1992.

Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen 1999. Grunder för läroplanen inom den yrkesinriktade grundutbildningen och för de fristående examina. Utbildningsstyrelsen. 1999.

Metodbok för sjukvårdsarbete. Stockholms läns landsting. Natur och Kultur. Stockholm 1994.

Nordberg Astrid, Engström Birgitta, Nilsson Lena. God Omvårdnad, - grundvärderingar, Bonniers. Falköping. 1995.

Wilhelmsson Olga. Omvårdnad. 2001. Bonniers. Falköping 2001.

Finlands röda kors. Första hjälpen. Gummerus kirjapaino oy. Yväskylä. 1997.